

I. megoldás. Annyi számpárt húzhatunk ki, ahány másodosztályú kombináció (a sorrend ugyanis mellékes) képezhető N elemből; tehát az összes lehetséges húzások száma $C_N^2 = \binom{N}{2} = \frac{N(N-1)}{2}$, és így egy meghatározott számpár kihúzásának valószínűsége $\frac{1}{\binom{N}{2}} = \frac{2}{N(N-1)}$.

A keresett várható érték:

$$M = v_1 x_1 + v_2 x_2 + \dots + x_i + \dots + v_{\binom{N}{2}} x_{\binom{N}{2}},$$

ahol $v_1 = v_2 = \dots = v_{\binom{N}{2}} = \frac{2}{N(N-1)}$ és x_i ($i = 1, 2, \dots, \binom{N}{2}$) az összes $\frac{p}{q} < 1$ tört, $p < N$, $q \leq N$ feltétel mellett.

Tehát, ha az x_i törteket a nevezők nagysága szerint csoportosítjuk:

$$M = \frac{2}{N(N-1)} \left[\frac{1}{2} + \left(\frac{1}{3} + \frac{2}{3} \right) + \left(\frac{1}{4} + \frac{2}{4} + \frac{3}{4} \right) + \dots + \left(\frac{1}{N} + \frac{2}{N} + \dots + \frac{N-1}{N} \right) \right].$$

Mivel (a számtani sorozat összegképletének felhasználásával)

$$\frac{1}{k} + \frac{2}{k} + \dots + \frac{(k-1)}{k} = \frac{1}{k} \cdot \frac{(k-1)k}{2} = \frac{k-1}{2},$$

azért

$$\begin{aligned} M &= \frac{2}{N(N-1)} \cdot \frac{1}{2} [1 + 2 + 3 + \dots + (N-1)] = \\ &= \frac{2}{N(N-1)} \cdot \frac{1}{2} \cdot \frac{(N-1)N}{2} = \frac{1}{2}. \end{aligned}$$

Biczó Géza (Bp. II., Rákóczi g. IV. o. t.)

II. megoldás: Bármely – a feltételeknek eleget tevő – tört keletkezésének valószínűsége egyenlő. A várható érték tehát az összes lehetséges törték számtani közepe, vagyis

$$(1) \quad M = \frac{t_1 + t_2 + \dots + t_k}{k}.$$

Könnyen belátható, hogy az

$$(1 - t_1), (1 - t_2), \dots, (1 - t_k)$$

sorozat ugyancsak az összes, feltételeinknek eleget tevő, törteket tartalmazza, tehát

$$(2) \quad M = \frac{(1 - t_1) + (1 - t_2) + \dots + (1 - t_k)}{k}.$$

(1) és (2) összege

$$2M = \frac{1 + 1 + \dots + 1}{k} = \frac{k}{k} = 1,$$

és így

$$M = \frac{1}{2}.$$

Bártfai Pál (Bp. I., Petőfi g. IV. o. t.)